

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 18, 8. пош. Ковто пошт. шваб. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Нач. Редактор пробиває від 10—11 год. передпол. Рукописи не звертаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в ціну 2,500.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і дод. Франції, Голландії, Бельгії 10 фл. ф., Італії 10 л., Німеччині 4.000/1000 л. марок, Швейцарії 5 шв. ф., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Польщі 50 л., Австрії 4.000/1000 шв. ф., Данії 1000 кр.</p>	<p>В слові оголошено звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИКЛАДУ 100.000 Мп.</p>
---	--	--

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Кріза повоєнної демократії.

На довго перед війною поважні соціологи та політики передбачували крізу демократичних ідей в Європі. Коли пригадати надії з яких йшли до війни поодинокі народи, тоді треба признати, що давно вже люде не боролись з такою давнятою вірою в справедливий демократичний мир як в останній війні. Несподіванки, які приніс цей мир були безумовно більші, як надії з ним зв'язані.

Нині, найбільші зусилля витрачають народи та держави на те, щоби доклати свої демократичні цінності. Оборонці версайського договору доказують, що завдяки ньому географічна карта Європи наблизилась до демократичнішого стану ніж була перед війною. Вороги цього договору не мають труднощів, щоби вказати на потоптання найбільше переміжних домагань демократії з боку вчорашніх свелічників гасла братерства та свободи. Одним з найсильніших аргументів Франції щодо хосенности версайського договору є приклад розчленування Австрії на демократичні національні републики. І зараз при цьому першою прикладі забувається, що самій Австрії не дали права зднатись з територією населеною цією самою національністю. З частини бувшо-австро-угорської території тільки Чехословаччина має справжній демократичний устрій. Інші частини вдовольються фірмою демократизму: одні бажали би встати силами зирнати зі своїм теперішнім станом, інші хотять силіміть задержати цей стан тому, що він є саме наскрізь анти-демократичний.

Один гумористичний французький часопис розписав між своїми передплатниками в р. 1920 анкету на тему: яка є найгірша книжка біжучого року. Найбільше голосів одержав виданий збірник мирних договорів. Демократичні добрі наміри авторів цих договорів ішли сильно в розрив з територіально-національними домаганнями. Надто багато було учасників війни, щоби можна було найти безсторонній трибунал незаинтересованих. Момент підписання договору був зовсім непригожий для переведення на новоутворених державних територіях принципів самовизначення. Територія бувшої Росії лежала поза сферою впливів Союзних Держав, а німецькі землі стали об'єктом карного засуду прикладеного у Версайським договорі.

Війна є поганою школою демократії. Народи вийшли з неї зі сумним досвідом, що засоби на-

силства користуються чималим успіхом. І тому Союз Народів, який почав свою працю після останньої війни, ставав здебільша безвадним супроти міжнародних конфліктів. Поодинокі держави, а навіть народи були сильніші ніж ця гуманітарна міжнародна організація, що спиралась тільки на моральнім авторитеті. Навіть ті країни, в яких демократичні традиції були дуже сильні, як на прим. Франція, зупинились після війни перед питаннями, які надто важко було вирішити старими демократичними методами. Затривожена своєю майбутністю Франція, мусіла вжити збройної сили для оборони мирних умов.

Тільки Англія мала безпосередній інтерес у поширенню мирної, демократичної політики в Європі. Американські демократичні ідеї мали надто слабкий вплив на Європу. А такі приклади як Італія зміцню-

Найкраще Найдовше
ПРОЗА
: : : Ф У Т Р А : : :
Магазин „ГОРНОСТАЙ“
111 ЛЬВІВ АКАДЕМІЧНА 2 7 4

вали погляд, що навіть ідеї до демократичних реформ є найбільшій недемократичними засобами. Зріст межового, активного націоналізму в інтернаціонального співдїллі є доказом ослаблення демократичних принципів. Один з найосновніших принципів демократії: принцип поваги прав і думок більшости був ними порушений. Хто знає, чи не є це найхарактеристичнішою ознакою цієї нової доби, яку переживають народи та оазисні нині: — доби шукання за новою синтезою політичних та національних суперечностей та дисонансів між якими живемо.

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ на ЯПИНУ І Н. РІК
наблюдателів і виводів строків „Величезний вибір моделів вечірних суконь“
Посліди при: камізецьок з шибільшим з-белі порочас
MAISON CHIC
1174 ЛЬВІВ, СИМТОВСЬКА 1 7 4

жовніри австрійської та російської армії впади жертвою світової війни 1914—18, та герої Української Гал. Армії, борячись за Волю і державність України 1918—23, що вкисніні польськими військами згід різними стріхи зложили тут свої кости 1923 року*. По боках напис в чеській і латинській мові. — Над бичини написани вириті два тризуби. В пам'ятник вмуровано пергаментову грамоту (на зразок грамоти в пам'ятника в Німецьким Ябліннім), артистичну працю руки ст. архітект. Данила Дермедведа.

Кошти будови пам'ятника, що вносить біля 9.000 к. ч. покрили українська колонія в Берні, т. зн. Український робітничий Курінь і Українська Акад. Громада в Берні. З грошевою допомогою прийшли деякі українські робітники відділи та воюдинокі особи. З жалем слід замітити, що мале зацікавлення будовою було у інших студентських організаціях в Ч. С. Р.

Хоч важко було на вигичню спромогтись на щось більше величавого, однаке всетаки на бернському цвинтарі поруч пам'ятників: данського, шведського, німецького та російського став не гірший від них свідок кривавих визвольних змагань українського народу, який вийде в історію моревської землі, та в історію вазисин чеського та українського народів. III.

По широкому світі.

Промова Муссоліні.
З нагоди Нового Року всі італійські міністри явилися у Муссоліні з гратуляціями. В імені їх виголосив промову міністер юстиції, котрий підкреслив велике значення фашистської революції для Італії. Відповідаючи на привіти, Муссоліні заявив:

„Я гордий з того, що мені удалось утворити владу, котра є основою державного організму і дає народови силу й дисципліну. Внутрішні відносини в країю ще не є ідеальні, але вистарчить порівняти теперішній стан зі станом 1922 р., щоби усвідомити собі величезні корисні зміни. Деякі фашистські відділи допускаються актів насильства на населенню, але уряд бореться з ними кивцями і в короткім часі припинить їх. Уряд зобов'язав собі довіря широким мас і можна сподіватися, що в 1924 р. фашисти закріплять остаточно свою владу в Італії.“

Плебісцит в Греції?

Грецька преса повідомляє, що Венізелос виважаючи до Атен, вислав грецькому урядові радіо-телеграму із домаганням оголосити плебісцит в справі майбутньої форми державного устрою в Греції.

Борцям за Волю і Державність України.

Берно, 24. грудня 1923.

„На вічну пам'ять“ — слова, що приводять зяву Ангела смерті і водять перед очі страхиття з боєвищ і лічниць світової та подільсько-української війни, вже пятий рік переслідують вигнанців-скитальців української армії, йдуть крок у крок за тими, що караються за межами дорогої Батьківщини. На дорозі, куди переходили, на містках, де перебували українські стрільці, виростають темні могили, а на нагробнім камінню складаються чорні букви в болючі слова: — „на вічну пам'ять“ знесилених незгосеними ще ранами, виснажених епідеміями скитальців кладє в могили по всіх закутках чеської республіки невимолима смерть.

Бажаючи на вічний спогад передати імена героїв борців Української Галицької Армії та звеличати пам'ять жертв світової війни, що в бернських шпиталях на віки замкнули свої очі, просвітно-організаційний комітет української еміграції в Берні за ініціативою голови української Академічної Громади п. Антона Базара постановив поставити пам'ятник на бернському цвинтарі, який був би заравно історичним документом про тяжкі визвольні змагання українського народу за свою волю і суверенність. В склад комітету входили відпоручники Української Акад. Громади, Т-ва „Просвіта“ при українським робітн. Куріні в Берні. Комітет розпочав свою працю в серпні м. р. Завдяки енер-

гичним старанням п. сот. Льва Кривенка, голови Просвітно-організаційного Комітету та п. Антона Базара зяст. голови тогож Комітету, як також гідній признання жертволюбивості і допомозі всього місцевого стрільства, будову пам'ятника покінчено вже в останніх днях жовтня так, що в п'яту річницю проголошення державности зах. українських земель, отже у день 1. листопада 1923 можна було пам'ятник відкрити та посвятити.

В присутности всієї української Колонії, відпоручника Комітету західно-української еміграції д-ра Івана Мельницького, відпоручника Головної Команди українських частин в Ч. С. Р. п. чет. Корнила Крушельницького, відпоручників чеського місцевого війська, старости міста Берна та представників різних славянських організацій та численного населення відбулося о год. 9. пер. пол. святочне в ідриття і посвячення пам'ятника. Богослуження і панахиду відправив бернський парох. Підчас богослуження співав український акад. хор і граля чеська військова музика. На пам'ятник зложено багато віниць з написами і без написів, між ними вищі від п. президента д-ра Елгена Петрушевича, Комітету західно-українських емігр. в Празі, Академічної Громади в Берні, Т-ва „Просвіта“, „Союза руських студентів“ в Берні, чеського війська, та багато віниць і китиць від незнайомих людей. Промову виголосив п. чет. Корнило Крушельницький. В чеській мові коротко забував справу та подякував присутним за участь п. чет. Церковний Олександр.

Свято покінчилося переданням пам'ятника в опіку стаційної команди та відспіванням українського гімну.

Пам'ятник є середньої величини з доброго каменя. На верху складена з розпущеною косою зажерена жінка проливає сльози. На передній стіні уміщено мармурову таблицю з написом: „На вічну пам'ять 124 саван Української Землі, які як

Пр. 868-23. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішиє на внесок Прокуратури Державної, що зміст часопису „Діло“ число 211 з дн. 29. грудня 1923 року в артікулі під заголовоком: 1) „Юнклей О. Олеся“ в уступі між словами а) „своємуку народу“ і „Роль мистецького“, б) „любовний“ і „за джанти“, в) „Повітряні На. одний Зад у Львові“ в уступах між словами „революції“ і „влада український акад.“ з) в рубриці „Помітки“ в нотатки під заголовком „З документа ліквідації“ в уступі від слів „Чим те ракіє“ до слів. 4) „Видати й комувати“ в уступі від слів „статки“

„Волок“ містить в собі єство злочину з 8 65 а) зак. кар. узлаз доконану в дн. 28. грудня 1923 року конфіскату за оправдану і заряди звинувач. шного накладу і видав по думці 9 493 з. к. заваз дальшого понижовання того друкованого пєсьма. Заразом видав наказ відвільному редакторови тої часописі, щоби не рішених покістав Бендату в найбільшій числі і то на першій сторони. Незаконання того наказу покістав за собою наслідки предвиджені в 21 зак. друк. з 11. XII. 1882 д. п. д. 14 6 ст 1863, з іменом засудження за переступство на гримну до 4.000 Мп. — Львів дн. 20. грудня 1923. (Підпис печатка.)

